

ASAKA TUMAN
AXBOROT – KUTUBXONA MARKAZI
AXBOROT – BIBLIOGRAFIYA XIZMATI

ZULFIYAXONIM TAVALLUDINING

110 YILLIGIGA BAG`ISHLANADI

O'ZBEKISTONLIK SHOIRA

Bibliografik sharh

ASAKA – 2025

KIRISH

Zulfiya Isroilova – taniqli va iqtidorli o‘zbek shoirasi. Yorqin rassom, oddiy inson qalbini o‘tkir his qilgan – mehnatkash, Sharq ayolining jamiyatdagi teng huquqi uchun mardonavor kurashgan ayol. Zulfiya she‘riyatining nufuzi – bizning dabdabali murakkab davrimizning haqqoniy ifodasi, o‘ziga xosligi, zamondoshlarimizning qalbi va harakatlarining yorqin tasviridadir. O‘zbek xalqining atqoli va ardoqli vakili, taniqli jamoat arbobi, xalqaro tinchlik uchun kurash jarchisi Zulfiya Isroilova xalqaro “Nilufar”, Javoharlal Neru nomidagi hamda Davlat mukofatlari sohibasidir. Zulfiyaxonim Isroilova 1915-yili Toshkent shahrining qadimiy Degrez mahallasida tavallud topgan. Avval boshlang‘ich maktabda, so‘ng xotin – qizlar bilim yurtida tahsil olgan. 1935-1938-yillarda O‘zbekiston fanlar akademiyasining til va adabiyot instituti aspiranturasida o‘qigan. Shundan keyin turli nashriyotlarda ishlagan. 1935-yildan 1980-yilgacha, qariyb o‘ttiz tilga yaqin respublikamizda keng tarqalgan “Saodat” nomli xotin – qizlar jurnalida bosh muharrir bo‘lgan. Zulfiyaxonim Isroilova Hamid Olimjon bilan turmush qurgan. Biroq ular orzularga to‘la hayot kechirayotgan pallada 1944-yili mashina halokati tufayli turmush o‘rtog‘idan ayrildi. Shoirasi 1996-yilda 81-yoshida vafot etadi. Shoirasi badiiy ijodga juda erta kirishdi. O‘n yetti yoshida “Hayot varaqalari” deb atalmish dastlabki she‘riy kitobini chop ettirdi. Uzoq ijodiy umri davomida o‘ttizga yaqin she‘riy to‘plamlar, o‘ndan ortiq dostonlar yaratdi. Shoirasi hammani o‘ylatadigan, barcha kishilarga jaxldor bo‘lgan holatlarni she‘rga soladi. Shuning uchun ham yozganlari ko‘pchilikka manzur bo‘ladi. Zulfiyaning ulkan iste‘dodi faqat yurtimizdagina emas balki dunyo miqyosida ham e‘tirof etilgan. U – xalqaro “Nilufar” mukofoti egasi.

Shoira sherlarining el aro mashhurligi tasodifiy emas. U bolaligidan olamga hayrat ko'zi bilan qarovchi, uning boshqalar ko'rolmaydigan jihatlari ilg'ovchi qizaloq ekanligi bilan ajralib turardi. Buning ustiga, oilasidagi muhit ham yosh Zulfiyada badiiy ijodga ishtiyoqni alangalatardi. Shoira bolaligini shunday eslaydi: "Otamni... Isroil degrez der edilar. Otam zahmatkash temirchi edi. Otamning hamma vaqt olovga yo'ldosh kasbidan faqat zavq ko'rar edim. Otamday qudratli odam yo'q edi men uchun. Temirlar otam qo'lida chaqmoqlar taratishiga boqib, hayratda qolar edim. Uning qo'llari cho'g'ga aylangan temir parchasini istagan shaklga solib, inson uchun kerakli narsaga aylantirishga qodir edi. Men hali-hanuz otamday bolishni orzu qilaman, ammo na iloj, inson qalbiga kira bilish temirga ishlov berishdan mashaqqatliroq, yurakni chaqmoq kabi alanga oldirish har kimga ham muyassar bo'lavermas ekan...Mening onam o'zining ta'bincha, "usti butun – ichi tutun" ayollardan edi. U hamma vaqt kamgap, xayolchan edi, lekin fikrlari, o'ylari mudroq emasligini, unga mutelik, zaiflik yot ekanligini bilar edim. Ruhidagi ma'yuslik, ovozidagi hazinlik faqat uning xarakteriga xos bir sifatgina edi, xolos. Onamning qancha-qancha qo'shiq va afsonalarni, doston va er-taklarni bilisjiiga aqlim bovar qilmasdi. Bu sehrli afsona va ertaklar bizga benihoya huzur bag'ishlar, o'ziga rom qilib olar, har safar yangi jilva kasb etardi. Aminmanki, mo'jizalar yaratishga qodir, jahonni ko'zga keng ochuvchi, insonni go'zallik sari yetaklovchi so'zga shaydolik hissini mening qalbimda ostona hatlab ko'chaga chiqmagan oddiy ayol – onam uyg'otgan..." Zulfiya she'riyati ana shunday pokiza buloqlardan suv ichgan ijoddir. Ayni shu sababdan uning tinchlik haqidagi, inson ruhiya-tini g'ajib tashlay oladigan hijron to'g'risidagi, tabiatning ajib bir holati borasidagi she'rlari hech kimni befarq qoldirmaydi. Shu bois shoiraning barcha ayollarga, barcha onalarga, barcha ma'shuqalarga xos, tushunarli, anglanarli bo'lgan she'riyati aslo eskirmaydi. Uning asarlarida halol inson tuyg'ularining porloq yulduzi charaqlab turadi.

Xalq orasida "Oydinda", "Sensiz", "Yurak", "Falak", "Bahor keldi seni so'roqlab", "O'g'irlamang qalamim bir kun", "Bo'm-bo'sh qolibdi bir varaq qog'oz" kabi she'rlari, "O'g'lim, sira bo'lmaydi urush", "Mushoira" kabi she'rlari mashhur. "Uni Farhod der edilar", "Quyoshli qalam", "Xotiram siniqlari" kabi lirik va liro-epik dostonlar muallifi. 1935 yilda shoir Hamid Olimjon bilan turmush qurgan va uning bevaqt vofotidan so'ng ko'plab mahzun she'rlar yaratgan. Pushkin, Lermontov,

Nekrasov, L. Ukrainka, V. Inber va boshqa ko'plab shoirlarning asarlaridan namunalarni o'zbek tiliga tarjima qilgan. Zulfiya she'riyati tabiatga hamda uning ajralmas qismi va yuqori cho'qqisi bo'lmish odamzotga nisbatan hayajonli sevgi bilan burkangan. Uning she'rlarida tabiat och ranglarda, yorqin bo'yoq va timsollarda gavdalanadi. Zulfiyaning olijanoblik, jasorat, haqqoniy xalq g'ururi, tabiat va insonga nisbatan samimiy tuyg'ular va hurmat, boy ranglar va kutilmagan yangi timsollar bilan bajarilgan lirikasi, kitobxon qalbini larzaga keltiradi, insoniyatning kelajakka bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi. Iqtidorli shoira va yozuvchi, inson qalb tug'yonlarini o'tkir bilimdoni bo'lib, turli janrlarda asarlar yaratgan: dostonlar, balladalar, elegiyalar, nasriy she'rlar, hikoyalar, ocherklar, publististik maqolalar va gazeta xabarlar. Uning ko'p she'rlari SSSR xalqlari tinchligi va do'stligi sari kurashga bag'ishlangan edi. Urush yillari u vatanparvarlik she'rlarini yozgan. U tomonidan, shuningdek, o'zbek bastakorlarining operalariga librettolar ham yozilgan, masalan, "Zaynab va Omon" operasiga libretto. Shu bilan birga, turmush o'rtog'i Hamid Olimjon qalamiga mansub "Semurg'" dostoni mavzusi asosida, ertak-sahna asarini ham yozgan.

Shavkat Mirziyoyev 8-mart munosabati bilan davlat va jamiyat hayotida faol bo'lgan 28 nafar xotin-qizni Zulfiya nomidagi davlat mukofoti bilan taqdirlash to'g'risidagi qarorni imzoladi. Shavkat Mirziyoyev qarori bilan "a'lo xulqi, noyob iste'dodi, zukkoligi, tashabbuskorligi, o'qishdagi muvaffaqiyatlari hamda ta'lim, fan, adabiyot, san'at, madaniyat, sport sohalarida va jamoatchilik faoliyatida erishgan alohida yutuqlari uchun" bir qator xotin-qizlar Zulfiya nomidagi davlat mukofoti bilan taqdirlandilar.

ANNOTATSIYALI ADABIYOTLAR SHARHI

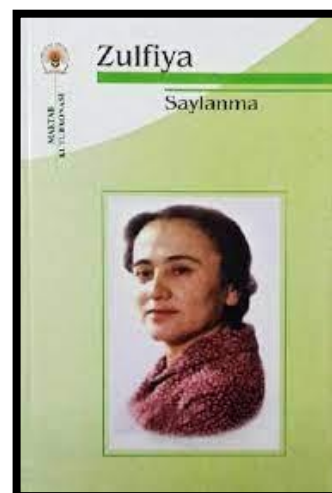
1. O'zbekiston halq shoiri Zulfiya "Asarlar"ining uchinchi jildiga muallifning xotira va o'cherklari, adabiy maqola va suhbatlari kiritilgan. O'rta osiyo, Afrika va lotin amerikasi yozuvchilarining turli anjumanlari haqidagi chizgilari ham shoiraning jo'shqin ijtimoiy faoliyati haqida tasavvur beradi. Shuningdek kitobdan A.Gingbuzgerning "Tam – tam sadolari" drammasi tarjimasi ham o'rin olgan.

Zulfiya. Asarlar 3 jildli. Kamalak [Matn]: Хотиралар. Очерклар. Сухбатлар. Ж 2 / Zulfiya . – Тошкент : Адабиёт ва санъат нашриёти, 1986 . – 432 б.

2. Zulfiya Isroilovanning Saylanmasida shoiraning hayoti davomida yozgan she'rlari o'rin egallagan. Ushbu kitob keng kitobxonlar ommasiga mo'ljallangan.

Zulfiya. Saylanma. [Matn]: sherlar / Zulfiya; muharrir G.Xayitova. – Toshkent: Sharq nashriyoti – matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati, 2016. – 213 b.

3. Aziz kitobxonlar ! Siz ham maktab darsliklari orqali sevimli shoiringiz ijodi bilan oshnosiz, va uning sherlari qalbingizdan o'rin olgan.

Ishonamizki Zulfiya ijodiga,sherlariga mushtoqlik sizni tinch qo`ymaydi. Ayni shu maqsad bilan tuzilgan mazkur guldastani e`tiboringizga havola etamiz. Zulfiya she`rlariga mishtoq qalbingizga siz sog`ingan misralar o`zgacha kayfiyat,o`zgacha osudalik baxsh etadi.

Isroilova, Zulfiya. O`g`lim sira bo`lmaydi urush [Matn]: she`rlar / Zulfiya Isroilova.– Toshkent: Yangi asr avlodi,2018 .– 80 b.

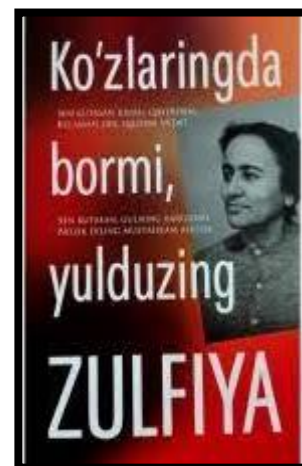
4. Yillar o`t - sada, shoira o`z hayoti va ijodi adabiyot ostonasida yorqin porlab turadi. Ushbu kitobda ulug` shoiramiz haqidagi essenini o`qiysiz, shuningdek, sara she`rlaridan ham namunalar siz – aziz kitobxonlarga arg`umon etilgan.

Nurali, Qobul. Yana bahor keldi Sizni so`roqlab [Matn]: esse va lirik she`rlar / N.Qobul; muharrir O. Qanayev. – Toshkent: Tafakkur, 2015 . – 128 b.

5.Ijodkorni go`zal asarlar yozishga undovchi turli holatlar bor. Zulfiya esa yuragidagi ayriliq azobini misralarga tizar ekan,beixtiyot yozganlarida o`zining vafo va yorga sadoqat tuyg`ularini ham ifoda etadi.

Zulfiya. Ko`zlaringda bormi yulduzing [ Matn]: she`rlar / Zulfiya . – Toshkent : Zabarjad Mediya, 2021. – 144 b.

Havo ko`m – ko`k,unda yo`q g`ubor,

Quyosh nurin behad sochadi.

Yerda ajib to`lishib bahor,

Har kuni yangi chehra ochiladi.

6. Zulfiya kitobida hayoti davomida yozgan she'riy to'plamlarin o'rin egallagan. Ushbu kitob keng kitobxonlar ommasiga mo'ljallangan.

Zulfiya. Zulfiya [Matn]: she'riy to'plam / Zulfiya ; muharrir S. Xo'jaahmedov. – Toshkent: Ensiklopediya nashriyoti MCHJ, 2023. – 80 b.

MATBUOT NASHRLARI

1. Зулфия номидаги давлат мукофоти билан тақдирлаш тўғрисида : Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2024 йил 4 март қарори // Ҳалқ сўзи . – 2024 . – 5 март.

2. Тожимаматова, М. Офтобдай нур сочган таржималар ёхуд янгиликка ташна юраклар инқилоби : [1 март Ўзбекистон халқ шоираси Зулфияхоним таваллуди куни] / М. Тожимаматова // Янги Ўзбекистон . – 2024 . – 1 март . – Б. 6.

3. Раҳмонова, З. Ўзбекнинг беназир шоираси : [1 март Ўзбекистон халқ шоираси Зулфияхоним таваллуди куни] / З. Раҳмонова // Andijonnomi . – 2024 . – 2 март . – Б. 3.

4. Ulug'ova, M. Sadoqat, saodat, e'tiqod bilan [1 mart – O'zbekiston xalq shoiri Zulfiyaxonim tug'ilgan kun] / M. Ulug'ova // Gulxan. – 2022. – № 3 . – Б. 2 – 3.

Tuzuvchi: Axborot – bibliografiya xizmati
mutaxassisi : I. Gaziyeva